

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО
ТА КРИМІНАЛІСТИКАЗАБОЛОТНИЙ І. І.,
здобувач кафедри кримінального процесу
(Національна академія прокуратури України)

УДК 343.13(477)

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ТА ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД
У МЕХАНІЗМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ,
ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ НА ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ

Стаття присвячена дослідженню судового контролю та прокурорського нагляду у механізмі забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності на досудовому розслідуванні. Проаналізовано правову природу права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності на досудовому розслідуванні. Розглянуто концепцію безпробільного судового контролю.

Ключові слова: *судовий контроль, прокурорський нагляд, права людини, право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності на досудовому розслідуванні.*

Статья посвящена исследованию судебного контроля и прокурорского надзора в механизме обеспечения права на обжалование процессуальных решений, действий или бездействия во время досудебного расследования. Проанализирована правовая природа права на обжалование процессуальных решений, действий или бездействия во время досудебного расследования. Рассмотрена концепция беспробельного судебного контроля.

Ключевые слова: *судебный контроль, прокурорский надзор, права человека, право на обжалование процессуальных решений, действий или бездействия во время досудебного расследования.*

The article is sanctified to research of judicial control and directorate of public prosecutions in the mechanism of providing of right on the appeal of judicial decisions, actions or inactivity on pre-trial investigation. Legal nature of rights is analysed on the appeal of judicial decisions, actions or inactivity on pre-trial investigation. Conception is considered without blank judicial control.

Key words: *judicial, prosecutorial oversight, human rights, the right to appeal procedural decisions, actions or omissions during the pre-trial investigation.*

Вступ. Оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності на досудовому розслідуванні є невід'ємним правом людини, яке має бути забезпечено не лише за допомогою нормативного закріплення, а й під час безпосереднього провадження досудового розслідування. Відправним аспектом закріплення цього права є міжнародні нормативно-правові норми, вироблені світовою спільнотою у двадцятому столітті. До них відносяться: 1) ст. 8 Загальної декларації прав людини [1]; 2) ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [2]; 3) ч. 3 ст. 2 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права [3].

Постановка завдання. Метою і завданням статті є комплексна розробка сучасних підходів до вирішення існуючих проблем прокурорського нагляду і судового контролю у механізмі забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності на досудовому розслідуванні, внесення науково обгрунтованих рекомендацій в контексті міжнародних стандартів щодо вдосконалення чинного законодавства та практики його застосування.

Результати дослідження. Варто зазначити, що під час розробки нового КПК України з метою максимального забезпечення прав людини були враховані всі наведені вище документи. Наслідком цієї роботи стало не тільки закріплення у КПК України такої засади, як забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності (п. 17 ч. 1 ст. 7 та ст. 24 КПК України), а й сукупності процесуальних норм (зокрема, Глава 26 КПК України), які врегульовують процедурні питання застосування зазначеного права учасниками кримінального провадження. Так, відповідно до ст. 24 КПК України кожному гарантується право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності суду, слідчого судді, прокурора, слідчого в порядку, передбаченому цим Кодексом. Під час аналізу зазначеної норми Директорат з питань правосуддя та захисту людської гідності у висновку щодо проекту Кримінального процесуального кодексу України у п. 85 визнав як позитивне те, що проект Кодексу прямо визнає право сторін і учасників кримінального

процесу використовувати передбачені в ньому засоби правового захисту для оскарження рішень, дій та бездіяльності [4].

Водночас ст. 24 КПК України диференціює забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності за стадіями реалізації: 1) досудове розслідування (ч. 1 – кожному гарантується право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності суду, слідчого судді, прокурора, слідчого в порядку, передбаченому цим Кодексом); 2) стадії перегляду судових рішень (ч. 2 – гарантується право на перегляд вироку, ухвали суду, що стосується прав, свобод чи інтересів особи, судом вищого рівня в порядку, передбаченому цим Кодексом, незалежно від того, чи брала така особа участь у судовому розгляді). Зазначимо, у Розділі II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» Конституції України закріплено право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, а забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом – як основну засаду судочинства (ст. 129). У даному випадку ми поділяємо думку О.В. Сапіна про те, що оскарження дій чи бездіяльності органу дізнання, слідчого, прокурора, судді чи суду має зовсім іншу правову природу, ніж оскарження судових рішень [5, с. 140], а тому повинно мати окреме від забезпечення перегляду судових рішень нормативне закріплення.

Слід також зосередити увагу на детальному дослідженні правової природи права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності на досудовому розслідуванні. Так, автори коментаря до КПК України визначають право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності суду, слідчого судді, прокурора, слідчого однією з найважливіших гарантій захисту особою своїх прав і свобод від їх порушення як з боку органів, що здійснюють кримінальне провадження, так і з боку інших осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Свобода оскарження будь-яких дій (бездіяльності) зазначених органів і посадових осіб, з одного боку, дає змогу учасникам кримінального провадження повною мірою реалізувати свої процесуальні права й забезпечити захист власних інтересів, а з другого – сприяє виявленню й усуненню порушень і помилок, допущених при здійсненні кримінального провадження [6, с. 76]. В.Т. Маляренко вважає, що захист прав і свобод людини не може бути надійним без надання зацікавленим особам можливості оскаржити до суду окремі процесуальні дії (бездіяльність) та рішення посадових осіб, які здійснюють досудове розслідування. Зумовлено це тим, що суд у силу своєї незалежності, відсутності відомчих інтересів у питаннях боротьби зі злочинністю, є найбільш надійним гарантом прав особи, яка потрапляє у сферу кримінального судочинства. Під його контролем досудове розслідування стає прозорішим, більш прогнозованим та законним. Зібрані докази та слідчі дії, проведені при такому розслідуванні, викликають більшу довіру в суду при розгляді справи по суті. Суду в процесі здійснення судового контролю мають забезпечити такий рівень законності, обґрунтованості і справедливості рішень, що приймаються в процесі досудового провадження, який відповідав би європейським стандартам [7, с. 131-132]. А.Р. Туманянц вказує на те, що оскарження на досудових стадіях кримінального провадження виступає гарантією реалізації конституційних прав і законних інтересів осіб, залучених в орбіту кримінального процесу [8, с. 774]. В.О. Лазарева підкреслює, що у демократичній правовій державі влада зацікавлена в запровадженні інститутів, що обмежують її можливість по відношенню до людини та контролюють дотримання державними структурами прав людини. Багатофункціональність судового захисту дозволяє розглядати її як: 1) суб'єктивне право громадянина на звернення до суду; 2) право на особисту участь у процесі розгляду судом скарги, що припускає наділення скаржника та відповідача рівними можливостями по доведенню своїх доводів і заперечень на них; 3) як обов'язок суду розглянути скаргу і прийняти справедливе обґрунтоване рішення [9, с. 16-17].

Таким чином на сучасному етапі розвитку юридичної науки право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності на досудовому розслідуванні є невід'ємним диспозитивним правом учасника кримінального провадження, спрямованим на відновлення порушених прав та законних інтересів шляхом звернення до представника судової влади (слідчого судді) як до незаангажованого відомчими інтересами арбітра у вирішенні кримінального процесуального конфлікту. При цьому, незважаючи на підходи науковців, слід зазначити, що невід'ємною гарантією вчасного та ефективного поновлення порушених прав учасників процесу є, безперечно, і прокурорський нагляд. Адже не можна зводити діяльність прокурора до захисту вузьковідомчих інтересів, тому що ці «інтереси» не є пріоритетом діяльності прокурора, є ситуативними і можуть надзвичайно негативно вплинути на остаточний результат діяльності прокурора у кримінальному провадженні – кожен, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений. Саме про це свідчить і позиція Генерального прокурора України висловлена у п. 1 Наказу від 19 грудня 2012 року № 4 гн «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні», в якому вказано, що він зобов'язує першого заступника та заступників Генерального прокурора України, керівників прокуратур усіх рівнів і галузевих підрозділів апаратів, прокурорів – процесуальних керівників досудового розслідування забезпечити безумовне реагування на виявлені порушення закону з часу надходження заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення до прийняття остаточного рішення у провадженні [10].

Особливу увагу слід звернути на викладене у ст. 24 КПК України формулювання «кожному гарантується право на оскарження», а саме щодо кола осіб такого оскарження. Зважаючи на те, що зазначена норма є

похідною від конституційної (стаття 55 основного закону: «Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб»), варто розглянути офіційні тлумачення Конституції України. Так, у Рішенні Конституційного Суду України від 25 грудня 1997 року визначено, що ч. 1 ст. 55 Конституції України треба розуміти так, що кожному гарантується захист прав і свобод у судовому порядку. Суд не може відмовити у правосудді, якщо громадянин України, іноземець, особа без громадянства вважають, що їхні права і свободи порушені або порушуються, створено або створюються перешкоди для їх реалізації або мають місце інші ущемлення прав та свобод [11]. Згодом Конституційний Суд України підтвердив свою позицію, визначивши, що положення частини другої статті 55 Конституції України необхідно розуміти так, що конституційне право на оскарження в суді будь-яких рішень, дій чи бездіяльності всіх органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб гарантовано кожному. Реалізація цього права забезпечується у відповідному виді судочинства і в порядку, визначеному процесуальним законом [12].

Зазначені позиції Конституційного Суду України тісно пов'язані з концепцією безпробільності судового контролю, яка останнім часом активно обговорюється науковцями. Зокрема, один із прихильників такої позиції – В.А. Яблоков [13] вважає, що саме концепція безпробільності судового контролю найбільше відповідає нормам сучасного законодавства і духу судово-правових реформ. Поділ влади, визнання взаємного характеру відповідальності держави і особистості, вільний доступ до правосуддя є одними з основних ознак правової держави, до створення якої прагне все суспільство. Наступним доводом дослідника є те, що прокурор, вирішуючи скаргу на дії слідчого, не завжди витребує всі необхідні матеріали для перевірки скарги, тому що покладається на інформацію слідчого. Подібна пасивність прокурора не забезпечує послідовного захисту прав і законних інтересів осіб, що потрапили в сферу кримінального переслідування, і призводить до великої кількості слідчих помилок. Крім того, не можна не визнати, що прокурор і слідчий фактично виконують у кримінальному процесі одну функцію – обвинувальну, відповідають за належне її виконання. У цих умовах навряд чи можна впевнено говорити про об'єктивність і неупередженість прокурора при здійсненні контролю за діями і рішеннями слідчого. Підводячи підсумок, В.А. Яблоков визначає, що специфіка досудового розслідування в нашій країні вимагає законодавчого закріплення безпробільності моделі судового контролю за досудовим провадженням у формі оскарження. Скарги на будь-яку процесуальну дію (бездіяльність) або рішення органу розслідування можуть подаватися безпосередньо до суду будь-якою особою, права та інтереси якої порушені. М.О. Колоколов називає такий підхід радикальним у зв'язку з тим, що право на оскарження розтлумачено надзвичайно широко, та пропонує шукати докази про необхідність безпробільного судового контролю у нормах процесуального законодавства [14, с. 85].

Разом із тим, розглядаючи підхід, відповідно до якого ухвалюється ідея підтвердження безпробільності судового контролю, слід погодитися з думкою В.Т. Маляренка про те, що автори скарг на процесуальні рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора апелюють до того, що тими чи іншими рішеннями або діями (бездіяльністю) порушуються або ущемляються їхні права, а тому їх доводи про неправильність чи незаконність цих дій і рішень відповідно до ст. 55 Конституції України повинні бути предметом розгляду суду. Однак процес розслідування завжди пов'язаний з якимось обмеженням чи ущемленням прав тих осіб, які потрапляють у його сферу. Це стосується осіб, щодо яких порушено провадження, підозрюваних, потерпілих, свідків та інших учасників кримінального судочинства. Так, підозрюваний може бути незадоволений змістом повідомлення про підозру, з об'єднанням чи виділенням матеріалів досудового розслідування, практично з усіма діями особи, у провадженні якої перебуває досудове розслідування, чи з її рішеннями. Потерпілий може бути незадоволений тим, що слідчий не призначив якусь експертизу, не допитав якогось свідка чи виконав якісь інші слідчі дії, чим, на його думку, ущемив його права. Свідок може бути незадоволеним тим, що його викликали для допиту в незручний для нього час тощо.

Однак, зрозуміло, надання цим особам права на оскарження до суду всіх процесуальних дій (бездіяльності) і рішень посадових осіб, що провадять розслідування, і з якими вони не погоджуються, паралізувало б роботу останніх. Кримінальне провадження не розслідувалося, а «обростало» б протоколами судових засідань, рішеннями суду щодо поданих скарг, скаргами на названі рішення, рішеннями апеляційного суду тощо [7, с. 137].

Для більш детального з'ясування даного питання звернемося до практики Європейського суду з прав людини. Так, у справі «Аман проти Швейцарії» [15] зазначено, що в ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод вимагається, щоб кожен, хто вважає себе потерпілим внаслідок заходу, який, на його думку, суперечив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, мав право на засіб правового захисту у відповідному національному органі для вирішення свого спору, а в разі позитивного вирішення – для одержання відшкодування шкоди. Однак це положення не вимагає безумовного досягнення вирішення спору на користь заявника. Думку щодо безумовного досягнення вирішення спору на користь заявника Європейський суд з прав людини продовжив у Рішенні у справі «Кудла проти Польщі» [16], в якому визначено, що ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод гарантує, що на національному рівні є засіб правового захисту, який забезпечує дотримання передбачених Конвенцією прав

і свобод по суті, незалежно від форми, в якій вони зафіксовані в національних правових системах. Таким чином, ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод врешті вимагає забезпечити національний засіб правового захисту, що давав би можливість розглянути по суті «небезпідставну скаргу» у світлі Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, надати відповідний судовий захист. Обсяг зобов'язань Договірних держав згідно зі ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод залежить від природи скарги заявника, проте засіб правового захисту, передбачений цією статтею, має бути «ефективним» як на практиці, так і відповідно до закону. «Ефективність» будь-якого «засобу правового захисту» в значенні ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод не залежить від визначеності, яку він дає щодо сприятливого для заявника результату. Так само і «орган», згаданий у цьому положенні, не обов'язково має бути судовим, але якщо він таким не є, то при вирішенні питання про ефективність засобу правового захисту, який він може надати, мають значення його повноваження і гарантії. Крім того, навіть якщо окремо взятий засіб правового захисту сам не цілком задовольняє вимоги ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, цієї мети може досягати сукупність засобів захисту, передбачених національним правом.

У цьому рішенні Європейський суд з прав людини вказав, що гарантія, передбачена ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, не є абсолютною. Контекст, у якому має місце порушення – або ціла категорія порушень, – може породити іманентне обмеження можливих засобів правового захисту. За таких обставин ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод не вважається незастосовною, але викладену в ній вимогу щодо «ефективного засобу правового захисту» належить тлумачити як таку, що має на увазі «настільки ефективний засіб захисту, наскільки це можливо з огляду на притаманні [конкретному контексту] обмеження можливостей для оскарження».

Висновки. На підставі викладеного слід вказати, що забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності на досудовому розслідуванні не може розглядатися як абсолютна гарантія, адже її правова природа пов'язана із розробкою та наданням учасникам кримінального провадження ефективних засобів правового захисту, таких як судовий контроль та прокурорський нагляд. Вважаємо, що концепція безпробільного судового контролю є неприйнятною у вітчизняній системі кримінального процесу і такою, що негативно вплине на забезпечення швидкого та ефективного розслідування обставин кримінального провадження.

Список використаних джерел:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р.: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zako№4.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р.: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zako№1.rada.gov.ua/cgi-bin№/laws/mai№.cgi?№reg=995_004.
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р.: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zako№1.rada.gov.ua/cgi-bin№/laws/mai№.cgi?№reg=995_043.
4. Висновок щодо проекту Кримінально-процесуального кодексу України Директорату з питань правосуддя та захисту людської гідності (Л. Бахмайер-Вінтер, Д. МакБрайда, Е. Сванідзе) від 2 листопада 2011 року № DG-I (2011) 16: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.coe.kiev.ua/№ews/2012/01/Opi№io№%20o№%20Draft%20CPC%20UA%20Ukr.pdf>
5. Сапін О.В. Проблеми нормативного закріплення права на оскарження судових рішень у кримінальному процесі//Десяті осінні юридичні читання. Актуальні проблеми юридичної науки: зб. тез міжнар. наук. конф. – Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2011. – Ч. 4. – 181 с. – С. 139-140.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т./за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. – Х.: Право, 2012. – Т. 1. – 768 с.
7. Маляренко В.Т. Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: моногр./Маляренко В.Т. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 512 с.
8. Туманянц А.Р. Суб'єкти оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора під час досудового розслідування (за КПК України 2012 р.)/А.Р. Туманянц//Форум права. – 2012. – № 3. – С. 769-776.
9. Лазарева В.А. Судебная защита в уголовном процессе РФ: Проблемы теории и практики автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. докт. наук: спец. 12.00.09 «Уголовный процесс; Криминалистика и судебная экспертиза; Оперативно-розыскная деятельность»/В.А. Лазарева. – М., 2000. – 42 с.
10. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні: Наказ Генерального прокурора України від 19 грудня 2012 р. № 4 гн: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/file_down№loader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=dow№load&file_id=151871.
11. Рішення Конституційного Суду України у Справах № 18/1203-97, № 18/1205-97, № 18/1206-97, № 18/1207-97, № 18/1208-97, № 18/1209-97, № 18/1210-97, № 18/1211-97, № 18/1212-97, № 18/1213-97, № 18/1214-97, № 18/1215-97, № 18/1216-97, № 18/1217-97, № 18/1218-97, № 18/1219-97, № 18/1220-97, №

18/1221-97, № 18/1222-97, № 18/1223-97, № 18/1314-97 за конституційним зверненням громадян Проценко Раїси Миколаївни, Ярошенко Поліни Петрівни та інших громадян щодо офіційного тлумачення статей 55, 64, 124 Конституції України від 25 грудня 1997 року № 9-зп//Офіційний вісник України. – 1998. – 22 січня. – № 1. – С. 169. – Ст. 25. – Код акта 4621/1998.

12. Рішення Конституційного Суду України у Справі № 1-29/2011 за конституційним зверненням громадянина Осетрова Сергія Володимировича щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 55 Конституції України, частини другої статті 2, пункту 2 частини третьої статті 17 Кодексу адміністративного судочинства України, частини третьої статті 110, частини другої статті 236 Кримінально-процесуального кодексу України та конституційним поданням Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ щодо офіційного тлумачення положень статей 97, 110, 234, 236 Кримінально-процесуального кодексу України, статей 3, 4, 17 Кодексу адміністративного судочинства України в аспекті статті 55 Конституції України від 14 грудня 2011 року № 19-рп/2011//Офіційний вісник України. – 2012. – 6 січня. – № 101. – С. 72. – Ст. 3724. – Код акта 59756/2011.

13. Яблоков В.А. Реализация судебной власти на досудебных стадиях уголовного процесса России: дисс. ... канд. юрид. наук.: 12.00.09/Яблоков Вячеслав Анатольевич. – Самара, 2001. – 208 с.

14. Колоколов Н.А. Судебный контроль в стадии предварительного расследования: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности 021100 «Юриспруденция»/Н.А. Колоколов; Фонд содействия правоохран. органам «Закон и право». – М.: Юнити: Закон и право, 2004. – 303 с.

15. Аманн проти Швейцарії: Рішення Європейського суду з прав людини (Заява №. 27798/95) від 16 лютого 2000 р.: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eNlg/Pages/search.aspx#%22fulltext%22:%22ama№№%22,%22docume№tcollectio№id%22:%22GRAN№DCHAMBER%22,%22CHAMBER%22,%22itemid%22:%22001-58497%22>]

16. Кудла проти Польщі: Рішення Європейського суду з прав людини (Заява №. 22277/93) від 27 червня 2000 р.: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eNlg/Pages/search.aspx#%22fulltext%22:%22Пла№№%22,%22docume№tcollectio№id%22:%22GRAN№DCHAMBER%22,%22CHAMBER%22,%22itemid%22:%22001-58734%22>]

ЗАЙЦЕВ А. С.,

старший експерт сектору балістичних експертиз Науково-дослідного експертно-криміналістичного центру при ГУМВС України в Донецькій області, здобувач кафедри судових експертиз (Донецький юридичний інститут МВС України)

УДК 343.9

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕЯКИХ МОДЕЛЕЙ СИГНАЛЬНИХ (СТАРТОВИХ) ПІСТОЛЕТІВ ВИРОБНИЦТВА ТУРЕЧЧИНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Статтю присвячено особливостям правового статусу та проблемам обігу деяких моделей сигнальних (стартових) пістолетів виробництва Туреччини, а також особливостям їх криміналістичного дослідження.

Ключові слова: *вогнепальна зброя, сигнальні пістолети, шумові патрони, патрони «несмертельної дії», захисний елемент ствола, боеприпаси, ідентифікація.*

Статья посвящена особенностям правового статуса и проблемам оборота некоторых моделей сигнальных (стартовых) пистолетов производства Турции, а также особенностям их криминалистического исследования.

Ключевые слова: *огнестрельное оружие, сигнальные пистолеты, шумовые патроны, патроны «несмертельного действия», защитный элемент ствола, боеприпасы, идентификация.*

Article concerns the peculiarities of the legal status and problems of turnover of some models of signal (starting) pistols made in Turkey, as well as characteristics of their forensic investigation.

Key words: *firearms, signal pistols, blank ammo, “non-lethal” ammunition, security element of barrel, ammunition, identification.*

